

به نام خدا

سخن سردبیر

کمی هم راجع به آمایش سرزمین

در یک تعریف، آمایش سرزمین یعنی استفاده درست از منابع استفاده شده و نشده که در بطن خود مفهوم تغییر را به همراه دارد. امروزه، صحبت از آمایش سرزمین به حوضه‌های عمومی جامعه نیز رسوخ کرده است که در نوع خود می‌تواند موضوعی مبارک باشد. با این حال، تجربیات نشان از آن دارند که در راه پیوند پژوهش‌های آمایشی کشور با اجرا مشکلاتی وجود دارند. به عنوان نمونه، از ۳۱ استان کشور تا کنون تعدادی کمتر از ۱۰ استان از نتایج پژوهش‌های آمایشی خود دفاع نموده‌اند و به زودی بقیه استان‌ها نیز این مسیر را خواهند پیمود. در نتیجه، همه استان‌های کشور دارای برنامه‌هایی برای توسعه و تغییر و تبدیل اراضی خود جهت استفاده بهینه از فضا، انسان و منابع طبیعی خواهند گردید. اما در این راه نشانه‌هایی وجود دارند که در صورت بروز می‌توانند از اجرایی شدن این نتایج جلوگیری کنند. اگر آمایش را به معنی برنامه‌ریزی برای استفاده بهینه از اراضی تاکنون استفاده نشده و تغییر استفاده‌های کنونی جهت بهینه‌سازی آن‌ها بدانیم، بر واژه **تغییر و آمادگی برای تغییر** متفق‌القول خواهیم بود. از سوی دیگر، نهادها و سازمان‌هایی وجود دارند که وجه حمیت سازمانی خود را فراتر از آمال فراسازمانی می‌دانند و عقب‌نشینی نکردن از مواضع خود را نشان از مدیریت مستحکم و موفق می‌شمارند. از این‌رو، با دست یازیدن به قوانین و دستورالعمل‌های درون سازمانی از هرگونه تغییر که سطح منطقه تحت مدیریت خود را کاهش دهد به شدت جلوگیری می‌نمایند. تداخل و بعضاً تناقض قوانین نیز به این مسئله دامن می‌زند. در چنین شرایطی، شرط موفقیت طرح‌های آمایش سرزمین، بررسی منافع درون سازمانی نهادهای دخیل و مرتبط با آمایش و تلاش برای دستیابی به راه‌حلی برد-برد در زمینه تغییرات پیشنهادی طرح‌های آمایش است. به عبارت دیگر، ارزیابی و آمایش انجام شده که فرایندی تقریباً بالا به پایین دارد باید با تشکیل جلسات هم‌اندیشی با ذی‌نفعان، اعم از خصوصی و دولتی در فرایندی پایین به بالا مورد بررسی و حل تعارض قرار گیرد تا از دل آن اراده و خواست برای تغییر که نیاز اصلی آمایش است برآید. آیا نهادهای دخیل و مرتبط با آمایش آمادگی این اقدام نهایی را دارند؟ آینده به این موضوع پاسخ خواهد داد، اما پیش از آن نیز پژوهندگان می‌توانند با وارد شدن در این عرصه و ارایه نمونه‌های موردی از موفقیت، زمینه را برای دستیابی به نتایج آمایش فراهم‌تر کنند که در نتیجه نسل کنونی و نسل‌های بعدی از آن سود خواهند برد.

دکتر عبدالرسول سلمان ماهینی